

การประเมินผลการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge
แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย

Evaluation of enhancing comprehension of the participatory GREEN & CLEAN Hospital
Challenge operations. Nong Khai Province.

(Received: April 22,2024 ; Revised: April 28,2024 ; Accepted: April 29,2024)

เกษศิริ เจือจันทัก¹
Kedsiri Juejunthuk¹

บทคัดย่อ

การศึกษา การประเมินผลการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคายและการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2567 รวม 3 เดือน เก็บข้อมูลจากแบบสรุปรายงาน และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F - test ด้วยเทคนิค Two way ANOVA

ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลทั่วไปเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.6 สมรส ร้อยละ 52.2 จบปริญญาตรี ร้อยละ 56.5 เป็นสหวิชาชีพและอื่นๆ ร้อยละ 30.0 เท่ากัน และอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน ร้อยละ 61.1 ความเข้าใจของเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย พบว่า โดยรวมและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด และความเข้าใจของเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย ระหว่างการศึกษาและตำแหน่งที่ต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความเข้าใจ การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge การมีส่วนร่วม

Abstract

This study was strengthening comprehension of the participatory GREEN & CLEAN Hospital Challenge implementation, Nong Khai Province. The objective was to study the operating situation of GREEN & CLEAN Hospital Challenge in Nong Khai Province and to enhance comprehension of GREEN & CLEAN Hospital Challenge operations in a participatory manner, Nong Khai Province. It was participatory action research. (Participatory Action Research: PAR) has a research period between February and April 2024, totaling 3 months. Data were collected from summary reports and questionnaires. Data were analyzed by content analysis (Content Analysis), frequency, percentage, average, deviation. Standard comparison and F - test using Two way ANOVA technique.

The results of the study found that general information about the network in the GREEN & CLEAN Hospital Challenge operation was participatory. Nong Khai Province found that the majority of the sample were female, 65.6 percent were married, 52.2 percent had bachelor's degrees, 56.5 percent were allied professions and others, 30.0 percent were the same, and 61.1 percent were in community hospitals. comprehension of the network in Participatory operation of GREEN & CLEAN Hospital Challenge Nong Khai Province found that overall and each item Most are at the highest level. and comprehension of operating the GREEN & CLEAN Hospital Challenge in a participatory manner Nong Khai Province Between different studies and positions, it was found that there were no differences.

Keywords: comprehension, implementation GREEN & CLEAN Hospital Challenge, participation

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย

บทนำ

โรงพยาบาลเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน และรักษาสุขภาพ ในแต่ละวันจึงมีกิจกรรมจากผู้มาใช้บริการรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลจำนวนมากก่อให้เกิดของเสีย อาทิ เศษอาหารจากตักผู้ป่วยโรงพยาบาล ร้านอาหาร สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากการขับถ่าย น้ำเสีย ตลอดจนมูลฝอยติดเชื้อ การใช้พลังงานและการใช้สารเคมีในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลและชุมชนโดยรอบ¹

การพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลให้ถูกต้องตามหลักวิชาการนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากโรงพยาบาลเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชน ทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน และรักษาสุขภาพ ในแต่ละวันจึงมีกิจกรรมจากผู้มาใช้บริการรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลจำนวนมากก่อให้เกิดของเสีย อาทิ เศษอาหารจากโรงพยาบาล ร้านอาหาร สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากการขับถ่าย น้ำเสีย ตลอดจนมูลฝอยติดเชื้อ การใช้พลังงาน และการใช้สารเคมีในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลและชุมชนโดยรอบ ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขจึงมีนโยบายการปฏิบัติภายใต้ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (PP&P Excellence) กำหนดให้มีการดำเนินงานเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล ภายใต้โครงการ GREEN & CLEAN Hospital เพื่อให้เกิดการพัฒนานามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นมาตรฐานเดียวกัน นโยบายดังกล่าวส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การยกระดับมาตรฐาน GREEN & CLEAN Hospital สู่ GREEN & CLEAN Hospital Challenge ซึ่งเปิดโอกาสให้โรงพยาบาลที่สามารถพัฒนาได้ตามมาตรฐานแล้ว สามารถเลือกพัฒนาสู่ความเป็นเลิศเฉพาะด้าน และเกิดการบูรณาการแนวทางการดำเนินงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อ

สนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น¹

การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานอนามัยสิ่งแวดล้อมโรงพยาบาล เป็นกระบวนการที่สำคัญ กระบวนการหนึ่งในการพัฒนา เนื่องจากการเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ไม่ว่าจะร่วมปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน ร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแรง ร่วมใจและร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่ง ที่ผู้บริหารต้องการ เพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่น่าจะเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน บุคคลจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้น และเกิดความรู้สึกรักในคุณค่าในตนเอง เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร เกิดความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ และผูกพันกับองค์กร เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร และสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้²

จากสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อเป็นการส่งเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge โดยใช้ใช้หลักการบริหารจัดการมาใช้ในการพัฒนางานอนามัยสิ่งแวดล้อม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างความเข้าใจของเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย เป็นการส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ในการดำเนินงานพัฒนานามัยสิ่งแวดล้อม สร้างหัวหน้างานที่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงพยาบาลในการขับเคลื่อนงาน รวมถึงเสริมสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในโรงพยาบาลเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงพยาบาล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนานามัยสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สามารถบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ส่งผล

กระทบต่อชุมชนโดยรอบ รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้มาใช้บริการในการรณรงค์และขยายผลสู่สังคมได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาผลของการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษา การเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย จำนวน 90 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและเปลี่ยนเรียนรู้เสริมสร้างความเข้าใจในกิจกรรมหรือขั้นตอนในการเสริมสร้างความเข้าใจของเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital

Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย ดังต่อไปนี้

- 1.1 การวิเคราะห์การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย ร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 การกำหนดกิจกรรมในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย
- 1.3 การดำเนินงานตามกิจกรรม GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย ที่กำหนดขึ้น
- 1.4 การติดตามการดำเนินงานตามกิจกรรม GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย
- 1.5 การสรุปถอดบทเรียนการดำเนินงานตามกิจกรรม GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย
2. แบบสอบถามความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย
หมวด CLEAN สร้างกระบวนการพัฒนา
หมวด G: Garbage การจัดการมูลฝอย ทุกประเภท
หมวด R: Restroom การพัฒนาห้องน้ำตามมาตรฐานสุขาภิบาลไทย (HAS) และการจัดการสิ่งปฏิกูล
หมวด E: Energy การจัดการด้านพลังงาน
หมวด E: Environment การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล
หมวด N: Nutrition การจัดการสุขาภิบาลอาหาร การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค การดำเนินงานอาหารปลอดภัยในโรงพยาบาล
หมวด Innovation: การพัฒนานวัตกรรมและงานวิจัยด้าน GREEN
หมวด Network: การสร้างเครือข่ายการพัฒนา
ด้าน GREEN
เป็นแบบ Rating scale 5 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ความเข้าใจของเครือข่าย
ในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital
Challenge อยู่ระดับมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

มาก หมายถึง ความเข้าใจของเครือข่ายใน
การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital
Challenge อยู่ระดับมาก เท่ากับ 4 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง ความเข้าใจของเครือข่าย
ในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital
Challenge อยู่ระดับปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

น้อย หมายถึง ความเข้าใจของเครือข่ายใน
การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital
Challenge อยู่ระดับน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุด หมายถึง ความเข้าใจของ
เครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN
Hospital Challenge อยู่ระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 1
คะแนน

มีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้³

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มีความเข้าใจมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีความเข้าใจมาก
2.61 – 3.40	มีความเข้าใจปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความเข้าใจน้อย
1.00 - 1.80	มีความเข้าใจน้อยที่สุด

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบเพื่อ
ทดสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้
ศึกษาสร้างขึ้นเองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจและ
แก้ไข 3 ท่าน (IOC) นำไปทดลองคุณภาพของเครื่องมือ
(Try Out) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจ
ในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์
หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่า
สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach
method) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .970

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินงาน GREEN
& CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย
ประกอบด้วย

หมวด CLEAN สร้างกระบวนการพัฒนา

หมวด G: Garbage การจัดการมูลฝอย ทุก
ประเภท

หมวด R: Restroom การพัฒนาส้วมตาม
มาตรฐานส้วมสาธารณะไทย (HAS) และการจัดการสิ่ง
ปฏิกูล

หมวด E: Energy การจัดการด้านพลังงาน

หมวด E: Environment การจัดการ
สิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล

หมวด N: Nutrition การจัดการสุขาภิบาล
อาหาร การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค การดำเนินงาน
อาหารปลอดภัยในโรงพยาบาล

หมวด Innovation: การพัฒนานวัตกรรมและ
งานวิจัยด้าน GREEN

หมวด Network: การสร้างเครือข่ายการพัฒนา
ด้าน GREEN

2. กำหนดกิจกรรมในการเสริมสร้างความ
เข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital
Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย

3. การเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน
GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วน
ร่วม จังหวัดหนองคาย

4. สรุปและถอดบทเรียนการเสริมสร้างความ
เข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital
Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการ
วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการ
วิเคราะห์ การเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน
GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วน
ร่วม จังหวัดหนองคาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติในการ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน สถิติอนุมานในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ F – test ด้วยเทคนิค Two
way ANOVA

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย พบว่าผลการดำเนินการตามตัวชี้วัด GREEN & CLEAN Hospital Challenge ปี 2562 - 2566 ระดับมาตรฐาน 5 แห่ง ระดับดีเยี่ยมและระดับท้าทาย ระดับละ 2 แห่ง

2. การเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 8 หมวด ได้แก่

หมวด 1 CLEAN การสร้างกระบวนการพัฒนา

หมวด 2 G: Garbage (การจัดการมูลฝอยทุกประเภท)

หมวด 3 R: RESTROOM การพัฒนาส้วมตามมาตรฐานส้วมสาธารณะไทย (HAS) และการจัดการสิ่งปฏิกูล

หมวด 4 E: ENERGY (การจัดการด้านพลังงานและทรัพยากร)

หมวด 5 E: ENVIRONMENT (การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล)

หมวด 6 N: NUTRITION (การจัดการสุขาภิบาลอาหาร การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค และการดำเนินงานอาหารปลอดภัยในโรงพยาบาล)

หมวด 7 Innovation: การพัฒนานวัตกรรมและงานวิจัยด้าน GREEN

หมวด 8 Network: การสร้างเครือข่ายการพัฒนาด้าน GREEN

3. ผลของการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย

3.1 ข้อมูลทั่วไปเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.6 สมรส ร้อยละ 52.2 จบปริญญาตรี ร้อยละ 56.5 เป็นสหวิชาชีพและอื่นๆ ร้อยละ 30.0 เท่ากัน และอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน ร้อยละ 61.1

3.2 ความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย พบว่า โดยรวมและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 การเปรียบเทียบความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย ระหว่างการศึกษาและตำแหน่งที่ต่างกัน

ตารางที่ 1 ความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วมจังหวัดหนองคาย ระหว่างการศึกษาและตำแหน่งที่ต่างกัน (F – test ด้วย เทคนิค Two way ANOVA)

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2.366 ^a	10	.237	1.089	.381
Intercept	409.424	1	409.424	1883.998	.000
การศึกษา	.564	3	.188	.865	.463
ตำแหน่ง	.819	3	.273	1.256	.295
การศึกษา * ตำแหน่ง	.610	4	.153	.702	.593
Error	17.168	79	.217		
Total	1653.765	90			
Corrected Total	19.534	89			

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเข้าใจของเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย ระหว่างการศึกษาและตำแหน่งที่ต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า สถานการณ์การดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge จังหวัดหนองคาย พบว่า ผลการดำเนินการตามตัวชี้วัด GREEN & CLEAN Hospital Challenge ปี 2562 – 2566 ระดับมาตรฐาน 5 แห่ง ระดับดีเยี่ยมและระดับท้าทาย ระดับละ 2 แห่ง สอดคล้องกันกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ GREEN & CLEAN Hospital ของบุคลากรโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดเพชรบุรี⁴ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ GREEN & CLEAN Hospital ของบุคลากรโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเพชรบุรีจาก 8 โรงพยาบาล จำนวน 344 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดความรู้ในการดำเนินงาน ความตระหนักในการดำเนินงาน การสนับสนุนทางสังคมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบริหารจัดการในการดำเนินงานและแรงจูงใจในการดำเนินงาน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้น ตอน (Stepwise Multiple Regression) ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมในการดำเนินงาน การบริหารจัดการในการดำเนินงานและแรงจูงใจในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง(ค่า r อยู่ระหว่าง .41-.60) ส่วนปัจจัยด้านความรู้ในการดำเนินงานและความตระหนัก

ในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ (ค่า r ต่ำกว่า .20) ดังนั้นจึงได้ ดำเนินการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 8 หมวด ตามแนวคิดการจัดกำลังแวดล้อมในโรงพยาบาล^{5,6}แนวทางการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital (สำนัอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2561) และแนวคิด GREEN & CLEAN Hospital Challenge¹ ส่งผลให้ ความเข้าใจของเครือข่ายในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย พบว่า โดยรวมและรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดและความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม จังหวัดหนองคาย ระหว่างการศึกษาและตำแหน่งที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกันกับการศึกษาการพัฒนารูปแบบดำเนินงานโรงพยาบาลGREEN and CLEAN Hospital ของโรงพยาบาลน้ำซุ่น อำเภอ น้ำซุ่น จังหวัดอุบลราชธานี⁷ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน GREEN and CLEAN Hospital ของโรงพยาบาลน้ำซุ่น ประเมินผลการพัฒนารูปแบบ โดยรูปแบบการวิจัยเป็นเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการวิจัยโดยใช้วงจรการพัฒนาPAOR4 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) ลงมือปฏิบัติ 3) สังเกตผล และ4) การสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลและภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วม 133 คน ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการดำเนินงาน GREEN and CLEAN Hospitalของโรงพยาบาลน้ำซุ่น คือ NAMKHUN-Model ประกอบด้วย1) Network: การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง2) Activity: การกำหนดกิจกรรมการพัฒนาที่ชัดเจน 3) Management มีการจัดการอย่างมีส่วนร่วม 4) Knowledge การสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน 5)

Healthy เป้าหมายสู่การมีสุขภาพที่ดี 6) Unity Team ความเป็นเอกภาพในการพัฒนา และ 7) Non Stop มีการพัฒนาขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่องผลการประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ การรับรู้บทบาท การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และสอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนา รูปแบบอนามัยสิ่งแวดล้อมโรงพยาบาลวาปีปทุม⁹ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาหลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < 0.05$) ความพึงพอใจต่อการพัฒนางานของผู้รับผิดชอบงานทุกหน่วยงานอยู่ในระดับสูง ผลการดำเนินงานหลังดำเนินการมี 13 ตัวชี้วัด เพิ่มขึ้นจากก่อนการดำเนินการร้อยละ 100 เทียบเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงฯ กำหนด โดยรวมผ่าน เกณฑ์ชี้วัด จำนวน 13 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 100) ของตัวชี้วัดงานทั้งหมด) ความรู้ / ความเข้าใจ / ทักษะของ กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาหลังดำเนินการสูงกว่า ก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} < 0.05$) ความพึงพอใจต่อการพัฒนางานของผู้รับผิดชอบงานทุกหน่วยงานอยู่ในระดับสูง ปัจจัยแห่งความสำเร็จ การดำเนินงานคือ 1) การวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแบบมีส่วนร่วม 2) การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและถ่ายทอดสู่การปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง 3) การควบคุมกำกับและติดตามงานอย่างต่อเนื่อง 4) การสื่อสารร่วมกันอย่างทั่วถึงและรวดเร็วในการพัฒนางาน 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน 6) การประเมินผลการพัฒนางานที่เข้มแข็ง 7) ความมุ่งมั่นและสามัคคีของผู้รับผิดชอบงานระดับหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ในการศึกษา การดำเนินการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระหว่างบุคลากรในเครือข่าย ในการทำความเข้าใจเนื้อหาซึ่งประกอบด้วย 8 หมวด ได้แก่

หมวด 1 CLEAN การสร้างกระบวนการ พัฒนา

หมวด 2 G: Garbage (การจัดการมูลฝอยทุกประเภท)

หมวด 3 R: RESTROOM การพัฒนาสู่ตามมาตรฐานสามเสาธารณะไทย (HAS) และการจัดการสิ่งปฏิกูล

หมวด 4 E: ENERGY (การจัดการด้านพลังงานและทรัพยากร)

หมวด 5 E: ENVIRONMENT (การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล)

หมวด 6 N: NUTRITION (การจัดการสุขาภิบาลอาหาร การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค และการดำเนินงานอาหารปลอดภัยในโรงพยาบาล)

หมวด 7 Innovation: การพัฒนานวัตกรรมและงานวิจัยด้าน GREEN

หมวด 8 Network: การสร้างเครือข่ายการพัฒนา GREEN

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษา ผลจากการดำเนินการเสริมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge แบบมีส่วนร่วม ทั้ง 8 หมวด

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือแนวทางการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital Challenge (GCHC) สำหรับโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ บริษัทมินนี่ จำกัด
2. อติลักษณ์ พัฒเพ็ง. (2561).กระบวนการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังแสง โดยความร่วมมือของชุมชน,ผลงานวิชาการ งานมหกรรมวิชาการสาธารณสุข ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม ปี 2561[ออนไลน์]. ได้จาก <http://mkho.moph.go.th/research2018/>.
3. Best, J. W. (1977). Research in Education. 3rd ed. New Jersey: Prentice hall Inc.
4. Kemmis, S. and McTaggart, R. (1988). The Action Research Planer. 3rd ed. Victoria, Australia: Deaken University Press.
5. นริศรา นพคุณ สุรพงษ์ ชูเดช.(2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ GREEN & CLEAN Hospital ของบุคลากรโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 14(4). 12-23.
5. อำพรณ จันทโรกรและคณะ.(2560). การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีจริยธรรมเพื่อลดภาวะโลกร้อน โดยหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาล ตติยภูมิภาคใต้. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 37(3),121-133.
6. วิมลรัตน์ ภูผาสุข. (2560). “การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัด กาฬสินธุ์,” วารสารดุขุฎิบัณฑิตทาง สังคมศาสตร์, 7(1), 153-164.
7. ศรีญรัตน์ ธานี และ เทิดศักดิ์ พรหมอารักษ์.(2566). การพัฒนารูปแบบดำเนินงานโรงพยาบาล GREEN and CLEAN Hospital ของโรงพยาบาลน้ำซุ่น อำเภอน้ำซุ่น จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 12(1). 5-14
8. เกศราพร แก้วลาย (2561).การพัฒนาารูปแบบอนามัยสิ่งแวดล้อมโรงพยาบาลวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. ผลงานวิชาการ งานมหกรรมวิชาการสาธารณสุข ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม ปี 2561[ออนไลน์]. ได้จาก <http://mkho.moph.go.th/research2018/>.